

REPORTATGE: El Republicanisme a les TE

Quan érem republicans

El Museu de l'Ebre acull una exposició que repassa la història del republicanisme a les TE a través de la d'ERC

Al llarg de la història es troben determinats moments de més o menys agilitat que acaben derivant en una transformació profunda de la societat. El segle XIX n'és un exemple. El procés d'industrialització es troba en el rere-

fons dels canvis que van permetre el pas de la societat tradicional i estratificada del barroc a una altra on els valors van passar a ser els de la igualtat o la llibertat, matèria primera dels fonaments de la democràcia moderna. Aquest

procés tan resumit inclou tensions entre detractors i partidaris dels canvis i manifestacions ideològiques de tot tipus. Una és el republicanisme, la història del qual s'explica a través de la d'ERC al Museu de l'Ebre.

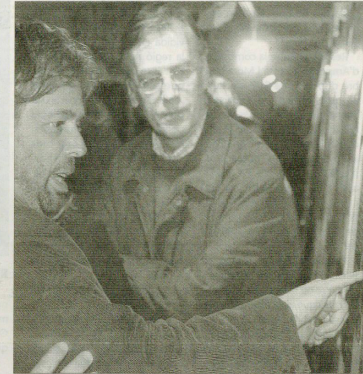
TORTOSA

J. C.

L'exposició parteix de la que va organitzar el Museu d'Història de Catalunya per commemorar els 70 anys de la fundació d'ERC. Quan es va plantejar fer arribar la mostra a les Terres de l'Ebre el seu comissari, Josep Sánchez Cervelló, va proposar donar un pel més d'ambició a la iniciativa i incloure-hi també un repàs de l'aparició i l'evolució del moviment republicà a les Terres de l'Ebre. Això ha exigint un treball suplementari, amb entrevistes a testimonis vius de l'època o una recerca de documentació a l'arxiu de Salamanca que es va fer a l'agost passat.

Igualtat entre persones o el concepte de ciutadania són alguns dels nous valors al voltant dels quals s'articula l'ADN del republicanisme. Un cop fet el plantejament inicial, a l'hora d'explicar-ne la història cal identificar el moment inicial del relat. En el cas de les Terres de l'Ebre, aquest el trobem el 18 de maig de 1869 amb la creació del Pacte Federal de Tortosa, impulsat per Valentí Almirall. Es tractava d'aprofitar la posició de la ciutat com a zona de cruïlla per involucrar el País Valencià, l'Aragó i les Balears en una reivindicació per aconseguir una major descentralització de l'Estat. Res de nou, si tenim en compte que gairebé un segle i mig després encara sentim la mateixa cançó.

En tot cas, un dels aspectes

interessants de l'exposició és veure com en paral·lel a l'evolució d'un determinat corrent ideològic la societat de l'època va ser capaç d'iniciar la lenta conquesta de drets. Així, el 1881 s'aconseguia el sufragi universal masculí. Es posava fi al sistema censatari en què només tenien dret a vot els majors de 23 anys que pagaven contribucions, quedant-ne al marge botiguers, pagesos o empresaris. En sintonia amb això, s'obtenen pistes de les beceroles de la demoràcia, quan les Terres de l'Ebre estaven dividides en tres circumscripcions: Tortosa, Roquetes i Gandesa. I es recuperen prohoms de l'èpo-

ca com Joan Caballé Goyeneche o Marcel·lí Domingo, elegits cinc cops per Gandesa i Tortosa, respectivament.

El recorregut històric de la mostra s'estructura en dife-

renci, Marta Cid, i el delegat del govern, Lluís Salvadó, com a mascarons de proa. Pel camí es repassa la dictadura de Primo de Rivera, l'arribada de la II República, la Guerra

civil i la recuperació de la democràcia i l'Estatut d'autonomia. No es tracta només d'una lectura genèrica, sinó que també s'expliquen les difi-

cultats concrets que hi va haver al territori. Per exemple, la ruptura de relacions entre ERC i Marcel·lí Domingo que acabaria fundant el Partit Radical Socialista Català. O com el caciquisme local va aprofitar els fets del 6 d'octubre de 1934 per iniciar una caça de bruixes acusant i denunciant de republicanisme tot aquell que fos vagament sospitós de republicanisme. Però tota exposició, a més de proporcionar una determinada informació, ha d'incantar la curiositat del visitant. Això s'aconsegueix amb un recull d'objectes de l'època. El trumfo principal és un tros de la senyera que va cobrir el fèretre del president Macià guardat pel qui va ser un mossò d'esquadra personal, Gabriel Matheu, fill de la Sénia. Però també hi ha altres documents, com un carnet d'ERC de 1947, exemplars d'Acció, portaveu del partit Acció Catalana del Baix Ebre, o efectes personals de l'escriptor Artur Bladé Desumvila en funcions de corresponent del *Journal Français du Mexique*. Els objectes volen ser un dels reclams de la mostra. Per això se n'aniran afegint de nous a cadascuna de les altres vint-i-una poblacions on es podrà veure l'exposició fins al 2006. ▲

L'exposició serà itinerant i en cada població es podran veure nous objectes de l'època

rents etapes des del moment fundacional fins a l'actualitat, representada per la formació hereva d'aquesta tradició, ERC, i el seu darrer èxit electoral amb la consellera d'Edu-

cació, Marta Cid, i el delegat del govern, Lluís Salvadó, com a mascarons de proa. Pel camí es repassa la dictadura de Primo de Rivera, l'arribada de la II República, la Guerra

civil, la dictadura de Franco i l'exili, i la recuperació de la democràcia i l'Estatut d'autonomia. No es tracta només d'una lectura genèrica, sinó que també s'expliquen les difi-